

ÖN LİSANS VE LİSANS ÖĞRENCİLERİNDE İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ BİLİNCİ DÜZEYLERİNİN İNCELENMESİ

Dr. Öğr. Üyesi Şenol YAVUZ¹

Dr. Öğr. Üyesi Berna GÜR²

ÖZET

İş Sağlığı ve Güvenliği hayatın her aşamasında okutulacak bir ders değil, tehlikeli hareket ve durumlara karşı proaktif yaşamayı öğreten olgunun temelidir. Temel İş Sağlığı ve Güvenliği eğitimi ile çalışanların İSG bilincini kazandırmak geçici bir çözümdür. Öğrencilerin iş hayatına başlamadan önce İSG Bilinci ve Kültürünün oluşması ve ileride meydana gelebilecek iş kazaları ve meslek hastalıklarının önüne geçmek için Orta Öğretim ve Üniversite müfredatlarına İş Sağlığı ve Güvenliği dersleri eklenmiştir. Bu hedef ile Hitit Üniversitesi'nde bulunan İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi'ndeki Bankacılık ve Finans Bölümü, Maliye Bölümü, Spor Bilimleri Fakültesi'ndeki Spor Yönetimi, Osmancık Ömer Derindere Meslek Yüksekokulu'ndaki öğrencilere on altı sorudan oluşan bir anket çalışması uygulanmıştır. Bu çalışmadan elde edilen verilerle İş Sağlığı ve Güvenliği dersinin öğrencilerin İSG Bilincinin oluşmasında önemli bir etken olduğu sonucuna varılmıştır. Böylece Öğrenciler iş hayatına başlamadan önce iş kazası ve meslek hastalıklarını öğrenmiş ve çalışanların iş kazası ve meslek hastalıklarındaki rolünün büyük olduğunu farkına varmıştır.

Anahtar Kelimeler: İSG Bilinci, Ön lisans/Lisans, İş Sağlığı ve Güvenliği,

Jel Kodları: I14, I230, I12

INVESTIGATION OF OCCUPATIONAL HEALTH AND SAFETY AWARENESS LEVELS IN PREGRADUATE AND UNDERGRADUATE STUDENTS

ABSTRACT

Occupational Health and Safety is not a lesson to be taught at every stage of life, but is the basis of the phenomenon that teaches to live proactively against dangerous actions and situations. Basic Occupational Health and Safety training is a temporary solution to gain employees' OHS awareness. Occupational Health and Safety courses have been added to the secondary and university curricula to create OHS Awareness and Culture and to prevent future occupational accidents and diseases. With this aim, a questionnaire consisting of sixteen questions was applied to the students in the Department of Banking and Finance in the Faculty of Economics and Administrative Sciences, Department of Finance, Sports Management in the Faculty of Sport Sciences and Osmancık Ömer Derindere Vocational School in Hitit University. Based on the data obtained from this study, it was concluded that Occupational Health and Safety course is an important factor in the formation of OHS Awareness of the students. Thus, the students learned about occupational accidents and occupational diseases before starting their business life and realized that the role of employees in occupational accidents and occupational diseases was great.

Keywords: OHS Awareness, Pregraduate/Undergraduate, Occupational Health and Safety,

Jel Codes: I14, I230, I12

¹ Mülkiyet Koruma ve Güvenlik Bölümü, Osmancık Ömer Derindere MYO, Hitit Üniversitesi, Çorum.

² Mülkiyet Koruma ve Güvenlik Bölümü, Teknik Bilimler MYO, Hitit Üniversitesi, Çorum, fenol34@msn.com.

Giriş

Teknolojinin her geçen gün gelişmesi ile sanayideki değişim hızlanmaktadır. Bu değişimin vazgeçilmez unsurlarından birisi olan insanın değeri önem kazanır. Ülkemizde, 30 Haziran 2012 yılında yürürlüğe giren 6331 Sayılı İş Sağlığı ve İş Güvenliği Kanunu ile özel sektördeki çalışanların, işletmenin, üretimin güvenliği ve devamlılığı esas alınmaya çalışılmıştır. 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu'na göre işveren, çalışanların sosyal, bedensel ve ruhsal yönden tam bir iyilik halini sağlayacak çalışma koşullarını sağlamakla yükümlüdür (Yavuz, Ş.2018).

İstatistiklere göre iş kazası ve meslek hastalıklarının sayısı artmaktadır. 2016 yılı SGK verilerine göre bu istatistik 286.068 seviyesine ulaşmıştır. Geçen süre içerisinde bu rakamlar artmaya devam etmektedir. Bu bakımdan İş Sağlığı ve Güvenliği uygulamalarının mevzuat boyutunda sınırlı kalmayıp gerekli denetlemeler ile uygulanıp uygulanmadığının incelenmesi gerekir. 6331 sayılı yasanın verdiği yükümlülükleri uymayan işletmeler ya da işverenler hakkında yasal işlemler yapılarak uygulanabilir düzeye getirilmelidir.

Tablo 1: Türkiye'de 2013-2016 yılları arasındaki İş kazası ve Ölüm oranı istatistikleri

	2013	2014	2015	2016
Toplam İş Kazası	191.389	221.366	241.567	286.068
Toplam Ölüm Sayısı	1.360	1.626	1.252	1.405

Kaynak: *SGK Kaza İstatistikleri, 2016

İş kazalarının % 88 'i çalışanların yaptığı tehlikeli hareket, % 10 'u tehlikeli durum ve % 2'lik kısmı ise deprem, sel, yangın gibi doğal afetlerden oluşturmaktadır. Çalışanlara gerekli Temel İş Sağlığı ve Güvenliği eğitimlerinin verilmesi, uyması gereken davranışların bir yaşam biçimi haline getirilmesi ile iş kazalarının büyük oranda azalması sağlanacaktır. Çalışanların tehlikeli davranışları; aşırı iş yükü, hızlı çalışması, rol belirsizliği, stres, mobbing, cinsiyet farkı gibi risk etmenlerinden oluşmaktadır (Glasscock 2006).

6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu ile firmalar, çalışanlar, toplum ve insanlar üzerinde birçok amaç hedeflenmiştir(Çetin ve Dinç Özcan, 2013)

- Çalışma ortamındaki tehlikeleri tespit edip riskleri bertaraf etmek,
- Çalışanları iş kazası ve meslek hastalıklarına karşı korumak,
- Çalışanların güvenliğini, üretimin devamını sağlamak,
- Çalışanları, fiziksel, kimyasal, biyolojik ve psikososyal risk etmenlerine karşı sağlıklı bir çalışma ortamı sağlamak,
- Çalışanların ruhsal, bedensel ve sosyal yönden tam bir iyilik halinin sağlanması,

İş Sağlığı ve Güvenliği uygulamalarının %10 yazılı kaynaklardan %90 ise yazılı olmayan kaynaklardan oluşmaktadır. Yazılı olmayan kaynaklar ise İSG uzmanlarının görüş ve önerilerinden oluşmaktadır. İş Sağlığı ve Güvenliğinin mevzuatta kalmayıp uygulamaya geçmesi için eğitim, konferans ve seminerlerin yapılarak çalışanlar ve herkes üzerinde farkındalık oluşmasının sağlanması ile bir yaşam biçimi haline gelir. Farkındalığın oluşması ile çalışanların bilinçlilik düzeyinde artışın olduğu görülmektedir.

Farkındalık, sonradan öğrenilebilen doğuştan gelmeyen bir olgudur. Kişilerin, fiziksel, zihinsel, duygusal durumunda meydana gelen değişimler olarak tanımlanır. Farkındalık ile bilinçlilik seviyesinin artışı birbiriyle doğru orantılı olarak değişmektedir (Karavardar, 2015).

Farkındalığın oluşumunda en önemli unsur çalışanlara Temel İSG eğitimlerinin belli periyotlarda verilmesi ile yeterli bilincin sağlanacağı beklenilmektedir. İş kazaları ve meslek hastalıkları istatistiklerine bakıldığında sonucun iyi olduğu görülmektedir. İSG konusunda

yeterli bilincin kazanılması mevzuat gereği zoraki eğitimlerin verilmesi yerine farklı uygulamalar ile İSG nin önemli olduğunun kavratılması, kurallara bütün çalışanların uyması, örnek davranışlar gösterenlere ve uyanların ödüllendirilmesi ile bütün çalışanların teşvik edilmesi ile sağlanabilir(Yar, S. 2018)

İş Sağlığı ve Güvenliği Bilincinin oluşması çalışanlar üzerinde güvenlik bilincinin oluşmasına olumlu katkı sağlar. Tehlikeli hareketlerin kontrol edilmesini sağlayarak “Sürüden kopmama” olgusunun kazanılması sağlanmış olur. Sonuç itibari ile güvensiz davranışların sayısı azalırken güvenli davranışların sayısı artar(Esin, A. 2007).

İş Sağlığı ve Güvenliği bilincinin oluşumu ilk olarak işyerlerinde belli periyotlarda verilen Temel İSG eğitimi ile kazanılması sağlanırken diğer yandan üniversitelerde zorunlu ders olarak müfredata eklenilmesi ile öğrencilerde de İSG bilincinin kazanılması ve kültürün oluşumuna uzun vadeli olarak katkıda bulunulması amaçlanmıştır.

Bu çalışma, ön lisans ve lisans bölümlerindeki öğrencilere, İş Sağlığı ve Güvenliği dersinin kazandırdığı bilinçlilik düzeylerinin incelenmesi hedeflenmiştir. Bu hedef doğrultusunda şu hipotezler oluşturulmuştur.

H1- Hitit Üniversitesinin de okutulan İSG dersleri; dersi alan öğrencilerin cinsiyetine bağlı olarak İSG bilincinde farklılık oluşturmaktadır.

H2- Hitit Üniversitesinin de okutulan İSG dersleri; dersi alan öğrencilerin yaşlarına bağlı olarak İSG bilincinde farklılık oluşturmaktadır.

H3- Hitit Üniversitesinin de okutulan İSG dersleri; dersi alan öğrencilerin ön lisans/ lisans da eğitim görmelerine bağlı olarak İSG bilincinde farklılık oluşturmaktadır.

H4- Hitit Üniversitesinin de okutulan İSG dersleri; dersi alan öğrencilerin okudukları bölüme bağlı olarak İSG bilincinde farklılık oluşturmaktadır.

H5- Hitit Üniversitesinin de okutulan İSG dersleri; dersi alan öğrencilerin okudukları sınıflara bağlı olarak İSG bilincinde farklılık oluşturmaktadır.

1. YÖNTEM

Bu çalışma, Hitit Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi’ndeki Bankacılık ve Finans Bölümü, Maliye Bölümü, Spor Bilimleri Fakültesi’ndeki Spor Yönetimi, Osmaniye Ömer Derindere Meslek Yüksekokulu’ndaki öğrencilere on altı sorudan oluşan bir anket çalışması uygulanmıştır. Çalışmanın amacı bölümlerde ders olarak görülen İş Sağlığı ve Güvenliği dersinin ön lisans/lisans öğrencilerinde İSG Bilincinin oluşumunda etkinlik düzeyini incelemektir.

Tablo 2: Anket Soruları

SORULAR

1. İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu daha önce duydunuz mu?
2. Okulumuzda ve staj yaptığınız yerlerde gördüğünüz İş Sağlığı ve Güvenliği ile ilgili uyarı işaret ve levhaların yeterli olduğunu düşünüyor musunuz? Daha önce Temel İş Sağlığı ve Güvenliği Eğitimi aldınız mı?
3. Eğitim hayatınız boyunca İş Sağlığı ve Güvenliği alanında uzman kişiler tarafından eğitim toplantıları yapıldı mı?
4. İş Sağlığı ve Güvenliği kurallarında yeterli bilince sahip olduğunuzu düşünüyor musunuz?
5. İş Sağlığı ve Güvenliği dersinde anlatılan konuların sizler üzerinde İSG Kültürü ve Bilincini oluşturmada faydalı olduğuna inanıyor musunuz?
6. İş Sağlığı ve Güvenliği dersi ile iş kazalarının azalacağına inanıyor musunuz?

7. İş kazalarını ve/veya meslek hastalıklarını önlemek üzere yapılan Düzenleyici Önleyici Faaliyet(DÖF)'i biliyor musunuz?
8. İş Sağlığı ve Güvenliği dersine giren hocaların İSG Uzmanı belgesine sahip olması gerektiğini düşünüyor musunuz?
9. İş Sağlığı ve Güvenliği dersi teknik bir ders olduğunu düşünüyor musunuz?
10. İş Sağlığı ve Güvenliği dersi ile üretimde kalite ve verimliliğin artacağına inanıyor musunuz?
11. Tehlike ve Risk kavramını birbirinden ayırabiliyor musunuz?
12. Kişisel koruyucu kullanımı ile iş kazası ve meslek hastalığının önlenebileceğine inanıyor musunuz?
13. İşyeri hekimin İş sağlığı ve Güvenliği uygulamalarında etkin olduğunu düşünüyor musunuz?
14. İş kazası ve meslek hastalığı bildirimini kim tarafından ve nasıl yapıldığını biliyor musunuz?
15. İş kazalarının en fazla olduğu üç sektörü sıralayabilir misiniz?
16. Asıl işveren-alt işveren ilişkisini açıklayabilir misiniz?

Bu anket çalışması on altı sorudan oluşan “Likert Tipi” sorulara “Evet, Kısmen, Hayır” ile verilen cevaplar analiz edilerek öğrencilerin İş Sağlığı ve Güvenliği Bilinci seviyeleri araştırılmıştır. Sonuçlar “IBM SPSS Statistics 22.0” programı ile analiz edildiğinde “Cronbach Alpha (α)” değeri 0.605 bulunmuştur. Bulunan değer $0,6 < \alpha < 0,8$ aralığında olması araştırmanın güvenilirliğini kanıtlamaktadır. Demografik özellikler için frekanslar ve yüzdeler bulunmuş. Hipotezlerin doğruluğunu test etmek için t- testi analizi ve Anova analizleri kullanılmıştır. Yapılan anket çalışmamızın sonuçları birbiriyle tutarlı ve anlaşılır olması ile öğrencilerin anketi doğru anladığını göstermektedir.

Tablo 3: Tanımlayıcı İstatistikler

No	Sorular	Item Statistics		
		Mean	Std. Deviation	N
1.	İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu daha önce duydunuz mu?	1,2025	,49888	163
2.	Okulumuzda ve staj yaptığınız yerlerde gördüğünüz İş Sağlığı ve Güvenliği ile ilgili uyarı işaret ve levhaların yeterli olduğunu düşünüyor musunuz?	2,1595	,70208	163
3.	Eğitim hayatınız boyunca İş Sağlığı ve Güvenliği alanında uzman kişiler tarafından eğitim toplantıları yapıldı mı?	2,4479	,72990	163
4.	İş Sağlığı ve Güvenliği kurallarında yeterli bilince sahip olduğunu düşünüyor musunuz?	2,0429	,64166	163
5.	İş Sağlığı ve Güvenliği dersinde anlatılan konuların sizler üzerinde İSG Kültürü ve Bilincini oluşturmada faydalı olduğuna inanıyor musunuz?	1,3374	,57971	163
6.	İş Sağlığı ve Güvenliği dersi ile iş kazalarının azalacağına inanıyor musunuz?	1,4110	,60584	163
7.	İş kazalarını ve/veya meslek hastalıklarını önlemek üzere yapılan Düzenleyici Önleyici Faaliyet(DÖF)'i biliyor musunuz?	2,2209	,79368	163
8.	İş Sağlığı ve Güvenliği dersine giren hocaların İSG Uzmanı belgesine sahip olması gerektiğini düşünüyor musunuz?	1,1656	,46166	163
9.	İş Sağlığı ve Güvenliği dersi teknik bir ders olduğunu düşünüyor musunuz?	1,4724	,65086	163

10.	İş Sağlığı ve Güvenliği dersi ile üretimde kalite ve verimliliğin artacağına inanıyor musunuz?	1,4540	,59007	163
11.	Tehlike ve Risk kavramını birbirinden ayırabiliyor musunuz?	1,2945	,54357	163
12.	Kişisel koruyucu kullanımı ile iş kazası ve meslek hastalığının önlenebileceğine inanıyor musunuz?	1,4663	,60126	163
13.	İşyeri hekimin İş sağlığı ve Güvenliği uygulamalarında etkin olduğunu düşünüyor musunuz?	1,6503	,74148	163
14.	İş kazası ve meslek hastalığı bildirimini kim tarafından ve nasıl yapıldığını biliyor musunuz?	1,9816	,81250	163
15.	İş kazalarının en fazla olduğu üç sektörü sıralayabilir misiniz?	1,6012	,74981	163
16.	Asıl işveren-alt işveren ilişkisini açıklayabilir misiniz?	1,7362	,77641	163

Öğrenciler tarafından sorulara verilen cevaplar incelendiğinde; Soru 1’deki *İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu daha önce duydunuz mu?* Sorusuna verilen cevapların ortalaması 1.2025 ile “Evet” e yakın çıkmıştır. Öğrenciler İş Sağlığı ve Güvenliği Kanununu biliyorlar. Soru 8’deki *İş Sağlığı ve Güvenliği dersine giren hocaların İSG Uzmanı belgesine sahip olması gerektiğini düşünüyor musunuz?* Sorusuna verilen cevapların ortalaması 1.1656 ile “Evet” e yakın çıkmıştır. Sonuca göre öğrenciler, İş Sağlığı ve Güvenliği dersine giren hocaların İSG alanında uzmanlık almış kişiler olmasının iyi olduğunu düşünüyorlar. Soru 1 ve Soru 8’ e verilen cevapların ortalaması “Evet” çıkmıştır. Soru 2’deki *Okulumuzda ve staj yaptığınız yerlerde gördüğünüz İş Sağlığı ve Güvenliği ile ilgili uyarı işaret ve levhaların yeterli olduğunu düşünüyor musunuz?* Sorusuna verilen cevapların ortalaması 2.1595 ile yaklaşık olarak “Kısmen” çıkmıştır. İSG ile ilgili uyarı işaret ve levhalarını tam olarak yeterli olmadığını düşünüyorlar. Soru 3’deki *Eğitim hayatınız boyunca İş Sağlığı ve Güvenliği alanında uzman kişiler tarafından eğitim toplantıları yapıldı mı?* Sorusuna verilen cevapların ortalaması 2.4479 ile “Kısmen” ile “Hayır” arasında çıkmıştır. Bu sonuca göre öğrenciler daha önce herhangi bir İş Sağlığı ve Güvenliği eğitimlerine katılmamışlardır. Soru 7’deki *İş kazalarını ve/veya meslek hastalıklarını önlemek üzere yapılan Düzenleyici Önleyici Faaliyet(DÖF) ’i biliyor musunuz?* Sorusuna verilen cevapların ortalaması 2.2209 ile “Kısmen” e yakın çıkmıştır. Öğrenciler Düzenleyici Önleyici Faaliyeti ne demek olduğunu kısmen biliyorlar. Öğrencilerin diğer sorulara verdiği cevapların ortalaması 1 ile 2 arasında çıkmıştır. Çıkan sonuçlara göre öğrencilerin diğer sorular hakkında tam olmasa da yeterli düzeyde bilgileri vardır.

2. Bulgular ve Tartışma

2.1. Öğrencilerin Cinsiyete Göre Dağılım Yüzdesi

Ankete katılan öğrencilerin % 60,7’si kadın (99 kişi), % 39,3’ü ise erkektir (64 kişi).

Tablo 4: Katılımcıların Cinsiyete Göre Dağılımları

Cinsiyet	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Birikimli Yüzde
Erkek	64	39,3	39,3	39,3
Kız	99	60,7	60,7	100,0
Toplam	163	100,0	100,0	

2.2. Öğrencilerin Yaşa Göre Dağılım Yüzdesi

Ankete katılan öğrencilerin % 23.3'ü 17-20 yaş (38 kişi), % 69.9 'u 20-23 yaş aralığında (114 kişi), % 4,3 'ü 24-27 yaş aralığında (7 kişi), % 2. 4'ü ise 27-30 yaş (4 kişi) aralığındadır. Yaş dağılımında bakıldığında günümüzde işe başlama yaşının çok yüksek olduğu 20 ile 23 yaş aralığında bulunan 152 katılımcının (%93.2) sahip olduğu bilinç düzeyi ülkemizin yarınlardaki iş kazalarının önlenmesi açısından oldukça önemlidir.

Tablo 5: Katılımcıların yaş gruplarına göre dağılımları

Yaş	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Birikimli Yüzde
17-20 yaş	38	23.3	23.3	23,3
20-23 yaş	114	69.9	69.9	93.2
24-27 yaş	7	4.3	4.3	97.5
27-30 yaş	4	2.4	2.4	100
Toplam	163	100	100	

2.3. Öğrencilerin Aldıkları Eğitim Düzeylerine Göre Dağılım Yüzdesi

Ankete katılanların % 35.0'i ön lisans (57 kişi), % 65.0'i lisans (106 kişi) eğitimi alan öğrencilerdir.

Tablo 6: Katılımcıların aldıkları eğitim düzeylerine göre dağılımları

Aldıkları eğitim düzeyleri	frekans	yüzde	Geçerli yüzde	Birikimli yüzde
ön lisans	57	35,0	35,0	35,0
lisans	106	65,0	65,0	100,0
Toplam	163	100,0	100,0	

2.4. Öğrencilerin Okudukları Bölümlere Göre Dağılım Yüzdesi

Ankete katılanların % 35.0'ı tıbbi hizmet ve teknikler (57 kişi), % 27.6'sı spor yönetimi (45kişi), % 19.6'sı maliye (32 kişi) ve %17.8'i bankacılık ve finans (29 kişi) bölümü öğrencileridir.

Tablo 7: Katılımcıların aldıkları eğitim düzeylerine göre dağılımları

Okudukları bölüm	frekans	yüzde	Geçerli yüzde	Birikimli yüzde
Bankacılık ve Finans	29	17,8	17,8	17,8
spor yönetimi	45	27,6	27,6	45,4
tıbbi hizmet ve teknikler	57	35,0	35,0	80,4
maliye	32	19,6	19,6	100,0
Toplam	163	100,0	100,0	

2.5. Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri Sınıfa Göre Dağılım Yüzdesi

Ankete katılan öğrencilerin % 44.2'si (72 kişi) üçüncü sınıfta, % 34.4 'ü (56 kişi) birinci sınıfta, % 21.5'i (35 kişi) dördüncü sınıfta okumaktadır.

Tablo 8: Katılımcıların okudukları sınıflara göre dağılımları

sınıfları	frekans	yüzde	Geçerli yüzde	Birikimli yüzde
1.sınıf	56	34,4	34,4	34,4
3.sınıf	72	44,2	44,2	78,5
4.sınıf	35	21,5	21,5	100,0
Toplam	163	100,0	100,0	

2.6.Cinsiyet Değişkenine İlişkin Bulgular

Ön lisans ve lisans öğrencilerinin İş Sağlığı ve Güvenliği bilinç düzeyleri arasında cinsiyete göre anlamlı bir farklılığın olup olmadığını test etmek için t-testi ile analiz yapılmış ve analiz sonuçları yorumlanmıştır.

Tablo 9: Ön lisans ve lisans öğrencilerinin iş sağlığı ve güvenliği bilinci düzeylerinin cinsiyete göre t-testi sonuçları

Cinsiyet	N	\bar{X}	Ss	Sd	t	p
Erkek	64	1.63	0.26	161	1.084	*0.28
Kadın	99	1.68	0.25			

*p< 0.05

istatistiksel verilerde anketi cevaplayan öğrenciler arasında İş sağlığı güvenliği bilinç düzeyleri arasında anlamlı fark bulunamamıştır. (p> 0.05). H1 hipotezi reddedilmiştir. Bu bulgu cinsiyet değişkeninin öğrencilerin İş sağlığı güvenliği bilinç düzeyleri arasında herhangi bir etkiye sahip olmadığını göstermektedir. Bilinç düzeylerindeki her iki cinsiyet için benzerlik göstermiş olması öğrencilerin benzer İş Sağlığı ve Güvenliği ders ve müfredatlarını almış olmalarından kaynaklanabilir.

2.7 Yaş Değişkenine İlişkin Bulgular

Ön lisans ve lisans öğrencilerinin İş Sağlığı ve Güvenliği bilinç düzeyleri arasında yaş gruplarına göre anlamlı bir farklılığın olup olmadığını test etmek için tek yönlü varyans analizi yapılmış ve analiz sonuçları yorumlanmıştır.

Tablo 10: Ön lisans ve lisans öğrencilerinin iş sağlığı ve güvenliği bilinci düzeylerinin yaşa göre varyans analizi

Yaş	Varyansın Kaynağı	KT	sd	KO	F	p
	Gruplar arası	6.4741	19	0.341	0.683	*0.831
	Gruplar içi	71.296	144	0.499		
	Toplam	77.767	163			

*p< 0.05

Tablo incelendiğinde ankete katılan öğrencilerin yaş gruplarına göre İş sağlığı ve güvenliği bilinç düzeyleri arasında anlamlı fark olmadığı görülmüştür. (p> 0.05). H2 hipotezi reddedilmiştir. Bu sonuç öğrencilerin farklı yaşlarda olmalarına rağmen aldıkları eğitim ve derslerde farklılık olmamasından kaynaklanabilir.

2.8 Bölüm Değişkenine İlişkin Bulgular

Ön lisans ve lisans öğrencilerinin İş Sağlığı ve Güvenliği bilinç düzeyleri arasında öğrenim gördükleri bölüm göre anlamlı bir farklılığın olup olmadığını test etmek için tek yönlü varyans analizi yapılmış ve analiz sonuçları yorumlanmıştır.

Tablo 11: Ön lisans ve lisans öğrencilerinin iş sağlığı ve güvenliği bilinci düzeylerinin bölüme göre varyans analizi

Bölüm	Varyansın Kaynağı	KT	sd	KO	F	p
	Gruplar arası	0.438	3	0.146	2.361	*0.073
	Gruplar içi	9.840	160	0.062		
Yaş	Toplam	10.279	163	X̄	Ss	
17-20		69		1.6784		.25029
20-23		83		1.6544		.25849
24-27		6		1.6979		.29952
27-30		5		1.6250		.11693
Toplam		163		1.6653		.25189
	Değişken	N		X̄		Ss
	Bankacılık ve Finans	29		1.6013		.23824
	Spor Yönetimi	45		1.6139		.23244
	Tıbbi Hizmet ve Teknikler	57		1.7182		.24864
	Maliye	32		1.7012		.27894
	Toplam	163		1.6653		.25189

*p< 0.05

Tablo incelendiğinde ankete katılan öğrencilerin okudukları bölümlere göre İş sağlığı ve güvenliği bilinç düzeyleri arasında anlamlı fark olmadığı görülmüştür (p> 0.05). H3 hipotezi reddedilmiştir. Bu sonuç öğrencilerin farklı bölümlerde olmalarına rağmen aynı üniversitede verilen iş sağlığı ve güvenliği dersinin müfredatının tüm bölümlerde aynı olması olabilir.

2.9 Sınıf Değişkenine İlişkin Bulgular

Ön lisans ve lisans öğrencilerinin İş Sağlığı ve Güvenliği bilinç düzeyleri arasında öğrenim görmekte oldukları sınıf düzeylerine göre anlamlı bir farklılığın olup olmadığını test etmek için tek yönlü varyans analizi yapılmış ve analiz sonuçları yorumlanmıştır.

Tablo 12: Ön lisans ve lisans öğrencilerinin iş sağlığı ve güvenliği bilinci düzeylerinin sınıfa göre varyans analizi

Bölüm	Varyansın Kaynağı	KT	sd	KO	F	p	Fark (Tukey)
	Gruplar arası	0.482	2	0.241	3.934	*0.021	1-3
	Gruplar içi	9.797	161	0.061			
	Toplam	10.279	163				

Değişken	N	\bar{X}	Ss
1.sınıf	56	1.7121	.24647
3.sınıf	72	1.6042	.23173
4.sınıf	35	1.7161	.27883
Toplam	163	1.6653	.25189

*p< 0.05

Tablo incelendiğinde ankete katılan öğrencilerin okudukları sınıflara göre İş sağlığı ve güvenliği bilinç düzeyleri arasında anlamlı fark olduğu görülmüştür (p< 0.021). Anlamlı farklılığın hangi sınıflar arasında olduğunu belirlemek için Tukey testi yapılmıştır. Tukey testi sonucuna göre 1. Sınıfta okuyan öğrencilerin ($\bar{X} = 1.71$), 3. sınıfta ($\bar{X} = 1.60$) okuyan öğrencilerine göre İş sağlığı güvenliği bilinç düzeylerinin daha olumlu olduğu görülmektedir. Bu durum kısmen de olsa öğrencilerin öğrenim gördükleri sınıflara göre İş sağlığı güvenliği bilinç düzeylerinin farklılaştığı söylenebilir. Bu durum birinci sınıfta alınan İş Sağlığı ve Güvenliği dersinin öğrencilerin bilinç düzeylerini artırmada önemli bir etkiye sahip olduğu, alınan dersin üzerinden yıllar geçmeye başladıkça bu bilincin giderek azalmaya başlaması olabilir.

2.10. Eğitim Düzey Değişkenine İlişkin Bulgular

Ön lisans ve lisans öğrencilerinin İş Sağlığı ve Güvenliği bilinç düzeyleri arasında aldıkları eğitim düzeylerine göre anlamlı bir farklılığın olup olmadığını test etmek için t-testi ile analiz yapılmış ve analiz sonuçları yorumlanmıştır.

Tablo 13: Ön lisans ve lisans öğrencilerinin iş sağlığı ve güvenliği bilinci düzeylerinin ön lisans/lisansa göre varyans analizi

Eğitim Düzeyi	N	\bar{X}	Ss	Sd	t	p
Ön lisans	57	1.72	0.25	161	1.985	*0.049
Lisans	106	1.64	0.25			

*p< 0.05

Tablo incelendiğinde ankete katılan öğrencilerin aldıkları eğitim düzeylerine göre İş sağlığı ve güvenliği bilinç düzeyleri arasında anlamlı fark olduğu görülmüştür ($p < 0.049$). İş sağlığı ve güvenliği bilincinin ön lisans öğrencilerinin ($\bar{X} = 1.72$), lisans öğrencilerinden ($\bar{X} = 1.64$) daha fazla olduğu görülmektedir. Bu durum ön lisans öğrencilerinin; sanayinin ara eleman ihtiyacını karşılayan meslek yüksekokulu öğrencileri olmalarından dolayı her ders içeriğinde azda olsa İş Sağlığı ve Güvenliğinden bahsedilmesi olabilir.

Sonuç

Yapılan anket çalışmasında cinsiyet açısından bakıldığında ankete katılan kız öğrencilerin ve lisans öğrencilerinin çoğunlukta olduğu görülmektedir. İş Sağlığı ve güvenliği bilinç düzeyleri arasında anlamlı fark olmadığı görülmüştür ($p > 0.05$). H1 ve H2 hipotezi reddedilmiştir. Bu sonuca göre öğrencilerin aldıkları İSG eğitiminin farklı yaş ve bölümde olmasına rağmen aynı konuları görmesinden dolayı farklılık göstermeyebilir. Ankete katılan öğrencilerin yaş ortalamasına bakıldığında 20-23 yaş arasında olanların çoğunlukta olduğu görülmektedir. Bu sonuca göre işe başlama yaşı daha geç olması ile yetişkin ve bilinçli bireylerin yetişmesi sonucunda iş kazası ve meslek hastalıklarının önlenmesi bakımından önemlidir. Bölümlere göre inceleme yapıldığında, elde edilen sonuçlar arasında aynı üniversitede verilen iş sağlığı ve güvenliği dersinin müfredatının tüm bölümlerde aynı olmasından dolayı sonuçlar arasında anlamlı bir farklılık görülmediğinden H3 hipotezi reddedilmiştir.

Sınıflara göre İş Sağlığı ve Güvenliği Bilinç düzeyleri kıyaslandığında; sınıflar arası anlamlı fark olduğu görülmüştür ($p < 0.021$). Bu sonuca göre birinci sınıf öğrencilerinin İş Sağlığı ve Güvenliği bilinç düzeyi diğer sınıflara göre daha çok artmıştır. Daha üst sınıflardaki ~~Sınıf sayısı~~ öğrencilerin ilgisinin azaldığı görülmektedir. Dolayısıyla İş Sağlığı ve Güvenliği dersinin sadece birinci sınıflarda değil tüm sınıflarda okutulması ve bilincin her sene artırılarak öğrencilerin mezun olmaları sağlanmalıdır. Ön lisans/lisans öğrencileri arasında mukayese edildiğinde; ön lisans öğrencilerinin İş Sağlığı ve Güvenliği Bilinç düzeyi lisans öğrencilerine göre daha yüksek çıkmıştır. Ön lisans öğrencilerinin ihtiyaç duyulan ara eleman olarak işi daha iyi benimsemesi ve kısa zamanda iş hayatına atılma odaklı olduğu düşünülebilir. Ayrıca, diğer derslerde de İş Sağlığı ve Güvenliği konularına değinilmiş olabilir. Lisans öğrencilerinin ise uygulamadan ziyade teorik düzeyde konuları öğrenmiş olduğu düşünülebilir.

Öğrencilerde yeteri düzeyde İş Sağlığı ve Güvenliği bilinci ve kültürünü oluşturmak, onları çalışma hayatına hazır hale getirmek tek başına İSG dersinin müfredata konulması ve işlenmesi ile yeterli değildir. Üniversitenin her birimine İSG afişleri asılmalı, belli sürelerde konferanslar düzenlenmeli, akademik ve idari personeline İş Sağlığı ve Güvenliği bilincine sahip olması ile İSG bilincine sahip yeni nesiller yetiştirmiş oluruz.

Kaynakça

Çetin, C., Dinç, Özcan, E., (2013). İnsan Kaynakları Yönetimi, Beta Basım, İstanbul

Esin A., (2007). “İş Kazalarına Değişik Yaklaşım-Davranışsal Güvenlik”, Mühendis ve Makine Dergisi, Türkiye Makine Mühendisleri Odası Birliği Yayını, Sayı:567, 3-9.

Glasscock, D., J.; Rasmussen, K., Carstensen, O., ve Hansen, O.,N, (2006). Psychosocial Factors and Safety Behaviour as Predictors of Accidental Work Injuries in Farming, Work & Stress: An International Journal of Work, Health & Organisations, 20(2): 173-189.

Karavardar, G. (2015). İş Yaşamında Farkındalık: İş-Aile Dengesi ve İş Performansı ile İlişkisi, Yönetim ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi, Cilt:13, Sayı: 1

SGK, (2016), Yıllık Kaza İstatistikleri.
(Erişim)http://www.sgk.gov.tr/wps/portal/sgk/tr/kurumsal/istatistik/sgk_istatistik_yilliklari 12.01.2019

Yar, S., N., (2018). “İş Sağlığı ve Güvenliği Uygulamalarının Çalışanların İş Sağlığı ve Güvenliği Farkındalığı Üzerine Etkilerinin İncelenmesi” Yüksek Lisans Tezi, Üsküdar Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul 2018.

Yavuz, Ş., Bülter, A.E., Köse, D.A. (2018). “Osmancık Ömer Derindere Meslek Yüksek Okulu’nda İş Sağlığı ve Güvenliği Kültürünün İncelenmesi”. International Journal of Labour Life and Social Policy, 1 (2), 24-36.